

SIFOs Referanse- budsjett for forbruksutgifter 2022

SIFOs Referansebudsjett viser alminnelige forbruksutgifter for ulike typer hushold. Det kan settes sammen slik at det viser kostnadene ved å opprettholde et rimelig forbruksnivå for hushold av ulik størrelse og med forskjellig alders- og kjønns-sammensetning. Budsjettet omfatter både vanlige, løpende utgifter til mat, klær, hygieneartikler og lignende og utgifter til sjeldnere innkjøp av varige forbruksgjenstander som blant annet møbler og elektronisk utstyr.

Et akseptabelt forbruksnivå

Referansebudsjettet viser hva det koster å leve på et akseptabelt forbruksnivå for det aktuelle husholdet. Med et akseptabelt forbruksnivå menes et forbruk som kan godtas av folk flest. Forbruket er akseptabelt i den forstand at de fleste nordmenn – uansett egen inntekt – kan leve på dette nivået uten å skille seg for mye ut. Dette er et forbruk som en med rimelighet kan forvente at personer som er i arbeid har tilgang til. Det gjør det mulig å følge offentlige helse- og kostholdsanbefalinger og å delta i de mest vanlige fritidsaktivitetene på en fullverdigg måte.

Budsjettet er et eksempel

Utgangspunktet for budsjettet er en detaljert oversikt over varer og tjenester som blir gjenstand for prismålinger. Det er et eksempel på hva fagfolk innen de ulike forbruksområdene mener inngår i et akseptabelt forbruk. Dette betyr at budsjettet ikke gjenspeiler et statistisk gjennomsnitt.

Varene som ligger til grunn for beregningene holder et alminnelig bra kvalitetsnivå. Det er lagt vekt på god holdbarhet, enkel utførelse og funksjonalitet. I de tilfeller der det er nødvendig, er sikkerhetsaspektet også vurdert. Videre er det viktig å merke seg at budsjettet ikke omfatter alle utgifter som en person eller en familie kan ha, som f.eks. bolig, feriereiser, gaver og helsetjenester utover et årlig lege- og tannlegebesøk.

Budsjettet er et langtids- budsjett

Referansebudsjettet er et budsjett for hushold som allerede lever på et akseptabelt nivå, det er et suppleringsbudsjett. Det blir kalt et langtidsbudsjett fordi det er beregnet at en skal sette til side penger hver måned for å ha råd til å foreta sjeldnere innkjøp av dyre og varige forbruksgjenstander. Når kjøleskapet, komfyren, vaskemaskinen eller lignende går i stykker, skal en ha penger til reparasjoner eller til å kjøpe nytt, uten at dette går ut over forbruket ellers.

Individspesifikke utgifter

kroner pr. måned

1. Mat og drikke

Kjønn/ Alder	6-11 mnd	1 år	2-5	6-9	Jente 10-13	Gutt 10-13	Jente 14-17	Gutt 14-17	Kvinne 18-30
Pr. mnd	1 010	1 270	1 740	2 210	2 660	2 770	3 070	3 510	3 310
Kjønn/ Alder	Kvinne 31 - 60	Kvinne 61 - 74	Kvinne 74 +	Mann 18 - 30	Mann 31 - 60	Mann 61 - 74	Mann 74 +	Gravide/Ammende	
Pr. mnd	3 120	2 870	2 590	3 930	3 690	3 250	3 010	3 690	

2. Klær og sko

Kjønn/ Alder	< 1 år	1 år	2-5	6-9	Jente 10-13	Gutt 10-13	Jente 14-17	Gutt 14-17	Kvinne > 17	Mann > 17
Pr. mnd	420	500	640	690	650	630	900	760	950	880

3. Personlig pleie

Alder/ kjønn	<1 år	1-2	3	4-5	6-9	Jente 10-13	Gutt 10-13	Jente 14-17	Gutt 14-17	Kvinne 18-50	Mann > 17	Kvinne > 50
Pr. mnd	570	500	300	200	230	420	330	570	450	890	700	850

4. Lek og mediebruk

Alder	<1 år	1-2	3-5	6-9	10-13	14-17	> 17
Pr. mnd	150	400	670	780	1 270	1 410	1 550

5. Reisekostnader (30-dagersbillett Ruter, Oslo pr. 02.02.2022)

Alder	6-19	20-66	>66	student 20-29
Pr. mnd	407	814	407	488

6. Spedbarnsutstyr

	Grunnutrustning	Supplering
Alder	Fra 6 mnd. før fødsel	<1 år
Pr. mnd	3 370	420

Individspesifikke forbrukssområder omfatter varer og tjenester som er knyttet til enkeltindividenes forbruk, og utgiftene varierer med husholdsmedlemmenes alder og kjønn.

Oppdateringer i 2022

Referansebudsjettet blir normalt oppdatert årlig ved å justere fjorårets priser etter konsumprisindeksen. Ved jevne mellomrom oppdateres også grunnlaget til de ulike varekurvene. I 2022-versjonen av budsjettet er forbruksområdet "Andre dagligvarer" blitt revidert, og nye priser samlet inn.

Nye priser er også hentet inn for budsjettpostene «Reisekostnader», «Bilkostnader», «Barnehage» og «SFO/AKS». Prisene for de øvrige forbruksområdene er KPI-justert til februar 2022-priser. Kalkulatoren på nettsiden er oppdatert i tråd med disse justeringene og oppdateringene.

Oppdateringene skjer blant annet ved at vareutvalget i de enkelte forbruksområdene blir vurdert på nytt både av fagpersoner innen hvert enkelt forbruksområde, i lys av relevante offentlige anbefalinger og retningslinjer, faglitteratur, og gjennom flere runder med fokusgruppeintervjuer. I fokusgruppene diskuterer deltakerne bl.a. forutsetningene og de konkrete varelistene knyttet til det aktuelle forbruksområdet og vurderer behovet for endringer.

Hensikten med disse oppdateringene er blant annet å justere vareutvalget både med hensyn til hvilke varer som inngår, hvilken levetid varene forventes å ha og hvor de kjøpes. De oppdaterte varelistene blir prismålt i utvalgte butikker.

Husholdningsspesifikke utgifter

kroner pr. måned

7. Andre dagligvarer

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd	420	460	580	710	830	920	1 000

8. Husholdningsartikler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7	
Pr. mnd		400	430	520	670	730	820	860

9. Møbler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7	
Pr. mnd		490	540	650	850	990	1 190	1 360

10. Mediebruk og fritid

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7	
Pr. mnd		2 030	2 030	2 030	2 160	2 160	2 260	2 260

11. Bilkostnader (drift, vedlikehold)

	Fossilbil		Elbil	
Antall personer	1 - 4	5 - 7	1 - 4	5 - 7
Pr. mnd	2 750	4 010	1 975	2 550

12. Barnehage (heltidsplass, Oslo kommune, februar 2022)

Inntekt	> 607 750
1. barn	3 315
2. barn	2 320
øvrige barn	1 657
NB! Uten mattillegg (kr 190)	

13. Aktivitetsskolen AKS, Oslo kommune, februar 2022)

Inntekt	> 425 617	< 425 616	< 239 409
Heldagsplass	3 299	1 294	704
Halvdagsplass	2 230	832	452
Gratis kjernetid	1 069	462	252

I det husholdsspesifikke forbruket inngår varer og tjenester som kan benyttes av flere personer.

Eksempler på dette er møbler, kjøkkenutstyr, telefon og aviser.

Kriterier og forutsetninger

Referansebudsjettet skal i hovedsak dekke:

- daglige, løpende utgifter og mer sjeldne utgifter
- et akseptabelt forbruk som gir mulighet for deltakelse i vanlige, sosiale aktiviteter
- utgifter knyttet til vanlige funksjoner i et hushold

Budsjettet bygger ikke på utstrakt bruk av tilbud og salgsvare. Det forutsetter heller ikke arv eller bruktkjøp.

Referansebudsjettet omfatter ikke utgifter til:

- bolig, strøm og andre boutgifter (som f.eks. vedlikehold)
- tobakk og alkohol
- helsetjenester (utover én årlig konsultasjon hos henholdsvis fastlege og tannlege)
- kostbare, utstyrskrevede fritidsinteresser
- feriereiser
- feiring av begivenheter, gaver
- "uteliv"

Utfyllende om de enkelte forbruksområdene

Mat og drikke

Budsjettposten dekker det totale dagsbehovet for mat- og drikkevarer for ulike aldersgrupper (varierer med alder og kjønn) for personer med stillesittende arbeid og regelmessig aktivitet på fritiden. Beregningene er basert på en meny som både tar hensyn til behovet for variert og god mat og til ernæringsmyndighetenes anbefalinger for et forsvarlig kosthold. Budsjettet gir rom for noe brus, boller og lørdagsgodteri, men stort sett unngås mat og drikke med mye sukker.

Budsjettposten Mat og drikke for barn ½ -1 år bygger på antatt energibehov hos barn på ca. 10-11 måneder. Det er forutsatt at barnet ammes, og at det i hovedsak spiser deler av samme type middagsmat, brødmat og frukt som de andre i husholdet. Industriframstilte grøtprodukter inngår i menyen, men kun begrensede mengder av andre typiske barnematprodukter.

Klær og sko

Budsjettet skal dekke hele årsbehovet og ta hensyn til årstidsvariasjon, samt klær for vanlige sports- og fritidsaktiviteter og til formelle anledninger. Det er tatt hensyn til at barn og ungdom i vekst skal ha klær med riktig passform, og det forutsettes i utgangspunktet ikke arv av klær og sko, eller egeninnsats som søm, strikking og lignende. Varene som danner grunnlag for beregningene holder enkel, god kvalitet og moderat pris.

Personlig pleie

Budsjettposten skal dekke utgifter til personlig pleie, som såpe, enkel tannpleie, begrenset mengde kosmetikk, godlukt, frisør, barbersaker, bleier m.m. Ett tannlegeettersyn og én konsultasjon hos fastlege pr. år inngår også.

Lek og medieforbruk (individ)

Budsjettposten omfatter leker til barn, sykler, sportststyr, bærbar pc, bøker, dataspill, kino, teater osv. Budsjettet gir rom for deltagelse i enkle fritidsaktiviteter, inklusive medlemskap i frivillige organisasjoner. Det forutsettes i utgangspunktet ikke arv av fritidsststyr mellom søsken. Utgifter til anskaffelse og bruk av smarttelefon er med i alle aldersgrupper fra 10 år. Laptop er med for alle i aldersgruppen 14 år og eldre.

Reisekostnader

Budsjettposten omfatter utgifter til kollektivtransport. Vi bruker kostnadene for 30-dagersbillett i Oslo. Dette er kun et eksempel og kostnadene vil variere mellom ulike regioner/kommuner.

Andre dagligvarer

Denne budsjettposten omfatter papirvarer, vask- og rengjøringsartikler, farmasivarer (ikke reseptbelagte legemidler), mat- og husholdningsartikler og el-artikler (lyspærer, batterier osv.).

Husholdsartikler

I budsjettposten inngår hvitevarer, kjøkkenutstyr, dekketøy, rengjøringsutstyr og lignende, samt husholdstekstiler som sengetøy, håndklær og gardiner.

Møbler

Denne budsjettposten omfatter alt av møbler og inventar i alle rom, som entré, stue, kjøkken og soverom. Budsjettposten er tilpasset antall personer i husholdet.

Mediebruk og fritid (hushold)

Budsjettposten omfatter utgifter til TV, radio, Internett, kanalpakke til TV, spillkonsoll, høyttaler m.m. Her ligger også utgifter til noe fritidsststyr som er knyttet til husholdet, som telt, primus og printer. Også kjøp av aviser, magasiner og en enkel innboforsikring ligger inne i denne budsjettposten.

Bilkostnader

Budsjettposten dekker driftsutgifter, inkludert forsikring og årsavgift, for hhv. 10.000 og 15.000 km pr. år. Avskrivninger er ikke med. Beregningene er gjort på grunnlag av data fra Opplysningsrådet for Veitrafikken AS. Utgifter til bompasering er inkludert. Det forutsettes bruk av kollektivtransport til og fra arbeidssted. Fra 2020 er det også innført beregninger av kostnader ved bruk av elbil.

Spedbarnsutstyr

Budsjettposten er delt i hhv. grunnutrustning og supplering. I grunnutrustningen inngår utstyr som et barn trenger fra det er født, f.eks. seng, sengetøy, vogn, tåteflasker og lignende. I suppleringspakken inngår utstyr som gjerne anskaffes når barnet har blitt større og deltar mer i familielivet, f.eks. barnestol, barnebestikk, trille, bæremeis og utstyr til barnesikring av hjemmet.

NB: Kostnadene for grunnutrustningen er beregnet pr. måned i 6 måneder før ventet fødsel. Kostnadene for suppleringspakken er beregnet pr. måned i hele første leveår.

Barnehage

SIFOs referansebudsjett bruker Oslo kommunes barnehagesatser, uten mattillegg, som eksempel. Disse satsene samsvarer i stor grad med nasjonal maksgrense for foreldrebetaling i barnehager. Den enkelte kommune har mulighet til å tilby lavere foreldrebetaling og mer omfattende moderasjonsordninger enn det som er fastsatt i nasjonal forskrift.

Kostnadene for hvert enkelt barn er avhengig av hvor mange barn den enkelte familie har i barnehage. Beregningene i referansebudsjettkalkulatoren tar hensyn til søskenmoderasjon og nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetaling, som går ut på at ingen skal betale mer enn seks prosent av husholdningsinntekten for en barnehageplass. Referansebudsjettet tar ikke hensyn til eventuell rett til gratis kjernetid. Fra august 2021 er inntektsgrensen for gratis kjernetid en samlet årsinntekt under kr. 583 650 for barn født i 2016, 2017, 2018 og 2019.

Kostnadene er prismålt i Oslo i mars 2022. Den nasjonale maksprisen for fulltids plass i barnehage vil reduseres til kr. 3 050 per måned fra august 2022.

Slik beregnes stordriftseffekten

Utgangspunktet for beregningene i budsjettet er at personers og familiers behov skal kunne tilfredsstilles for totalbeløpene som presenteres for ulike familiekonstellasjoner. Stordriftsfordeler, dvs. at flere personer bruker den samme forbruksgjenstanden, er naturlig integrert i de husholdsspesifikke utgiftene. Når det gjelder de individspesifikke utgiftene er dette primært kostnader knyttet til varer/tjenester som skal dekke individuelle behov som det i utgangspunktet ikke skal beregnes stordriftseffekter av.

NB: Husk at kostpenger kommer i tillegg til oppholdsbetalingen i barnehagen. I Oslo kommune er dette beløpet i 2022 på kr. 190. Det er imidlertid store variasjoner i kostpenger mellom ulike barnehager i landet. Husk også at beregninger til mat og drikke forutsetter at all mat spises i hjemmet. Det vil si at kostpenger til barn som er i barnehage helt eller delvis inngår i beløpet for mat og drikke i de individspesifikke utgiftene.

SFO/AKS

Aktivitetsskolen i Oslo er brukt som eksempel, kostnadene vil kunne variere mellom ulike kommuner. De senere årene har det blitt foretatt en del endringer knyttet til oppholdsbetaling for Aktivitetsskolen i Oslo, bl.a. innføring av gratis kjernetid for ulike klassetrinn og i ulike bydeler. I 2021 ble det også innført en nasjonal inntektsavhengig ordning med redusert foreldrebetaling i SFO for husholdninger med elever på 1. til 4. trinn.

Kostnadene som legges til grunn i referansebudsjettet for 2022 er Oslos satser, inkludert de nye nasjonale moderasjonsordningene med gratis deltids plass for 1. trinn og maksimalt seks prosent av husholdningsinntekten per AKS/SFO-plass. Kalkulatoren er delvis tilpasset slik at foresatte skal få den mest gunstige oppholdsbetalingen av de to ordningene. Gratis kjernetid for elever på 2.-4. trinn i utvalgte bydeler inkluderes ikke i kalkulatoren.

Forbruksområdet "Mat og drikke" skiller seg imidlertid ut ved å være mer følsom for husholdssammensetningen enn de andre individspesifikke forbruksområdene, og det beregnes derfor en stordriftseffekt på 12 % for dette forbruksområdet for parfamilier med mer enn to barn.

Slik kan du sette opp ditt eget budsjett

Eksempelbudsjett for en familie med to voksne og to barn

1. Mat og drikke	kr 11 210
2. Klær og sko	kr 3 120
3. Personlig pleie	kr 2 210
4. Lek og mediebruk	kr 5 040
5. Reiseutgifter for de voksne*	kr 1 628
Sum individspesifikke utgifter	<u>kr 23 208</u>
6. Andre dagligvarer	kr 710
7. Husholdsartikler	kr 670
8. Møbler	kr 850
9. Mediebruk og fritid	kr 2 160
10. Bilkostnader (bensinbil)	kr 2 750
Sum husholdsspesifikke utgifter	kr 7 140
Utgifter pr. måned	kr 30 348
Utgifter pr. år	kr 364 176
Barnehage kr 3 230 pr. mnd. i 11 mndr.**	kr 36 465
Totalt (avrundet)	<u>kr 400 640</u>

For å vise hvordan budsjettet kan brukes, har vi laget et eksempel for kjernefamilien Nordmann. Fra tabellene har vi tatt ut tallene for mor, far og barna Lars på 5 og Kari på 11 år. Tallene har vi lagt sammen for hvert forbruksområde, f.eks.:

Mat & drikke kr 3 120+ kr 3 690 + kr 2 660 + kr 1 740 = kr 11 210.

Tilsvarende er gjort for de andre forbruksområdene.

* I dette eksemplet er det ikke beregnet utgifter til kollektivtransport for barna. I kalkulatoren regnes dette automatisk.

** Forutsetning: 5-åringen er i barnehage, og utgiftene er beregnet etter en brutto husholdsinntekt over kr 607 750.

Forbruksforskningsinstituttet SIFO
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 Oslo
Besøksadresse:
Stensberggt. 26, 7. etg
Telefon: 67 23 50 00
E-post: sifo@oslomet.no
Internett: www.oslomet.no/om/sifo

Kontaktperson:
Marthe Hårvik Austgulen
Telefon: 67 23 57 51
E-post: martau@oslomet.no